1856. N°. 79.

LEEUWARDER COURANT

DINGSDAG 30 SEPTEMBER.

STAATS-LOTERIJ.

DE **COMMISSARIS DES KONINGS** in de provincie *Friesland* brengt, bij deze, ter kennisse van de daarbij belanghebbenden, dat door Zijne Excellentie den Minister van Financien, bij resolutie van den 26 September 1856, no. 119, afdeeling Registratie en Loterijen, is bepaald, dat de loten der 230ste Staats-Loterij, gedurende de *tweede* week der trekking van de vijfde of laatste klasse, beginnende op Dingsdag den 30 September 1856, door de collecteurs, splitters en debitanten tot geene hoogere prijzen, het opgeld daaronder begrepen, zullen mogen worden uitgegeven, dan tot de navolgende, te weten:

Bij Verkoop.		**Bij Verhuring.**	
Geheele Loten	*f* 76.00.	Geheele Loten	*f* 30.00.
Halve	„ 38.00.	Halve	„ 15.00.
Vijfde	„ 15.20.	Vijfde	„ 6.00.
Tiende	„ 7.60.	Tiende	„ 3.00.
Twintigste.	„ 3.80.	Twintigste	„ 1.50.

Leeuwarden, den 27 September 1856.

De Commissaris des Konings, VAN PANHUIJS.

De middenprijzen van de *in- en uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* wordt geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 26 September 1856 te *Leeuwarden* geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 17.25.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . . . „ 290.00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . . „ 290.00.

Leeuwarden, den 27 September 1856.

De Commissaris des Konings in de provincie Friesland, VAN PANHUIJS.

BEKENDMAKING.

Bij deze wordt aan de belanghebbenden bekend gemaakt, dat de **passagie met Rijtuigen** over de brug no. 7 in den trekweg van *Dokkum* naar *Stroobos*, van den 3 October 1856 af weder geregeld **zal kunnen plaats hebben.**

Leeuwarden, den 29 September 1856.

De Commissaris des Konings in de provincie Friesland. VAN PANHUIJS.

PUBLICATIE.

DE **GEDEPUTEERDE STATEN** der provincie *Friesland* brengen, ten vervolge op hunne Publicatie van den 21 September jl., ter kennis der ingezetenen, dat van den 20 tot en met den 26 September 1856:

1. 22 runderen in de Provincie aan de besmettelijke longziekte zijn gestorven, als in de gemeenten: Baarderadeel 1, Doniawerstal 1, Ferwerderadeel 1, Hennaarderadeel 8, Menaldumadeel 1, Rauwerderhem 3, Utingeradeel 1, Wonseradeel 2 en Wijmbritseradeel 4, en 45 door die ziekte aangetaste runderen, voor rekening der eigenaars, zijn afgemaakt, als in de gemeenten: Baarderadeel 5, Bolsward 1, Doniawerstal 7, Haskerland 1, Hemelumer-Oldephaert en Noordwolde 1, Hennaarderadeel 5, Idaarderadeel 4, Leeuwarderadeel 3, Menaldumadeel 2, Rauwerderhem 1, Sneek 1, Utingeradeel 2, Wonseradeel 5 en Wijmbritseradeel 7, bedragende daardoor het totaal der gevallen sedert den 1 Januarij dezes jaars 4092;
2. de besmettelijke longziekte zich heeft geopenbaard onder de runderen van de veehouders: Johan Christoffel Fokke, te Mantgum; Rintje Jans Heeringa, te Bozum; Jan Jacobs Tjaarda, te Weidum; Jan IJsbrands Galama, te Bolsward; Wiebren Doedes Jaarsma, te Tjerkgaast; Fokke Minnes Minnema, te Haskerhorne; Bauke Dirks de Boer, te Edens; Age Harmens Dijkstra, te Oosterend; Pier Sijmons Strikwerda, te Cubaard; Wed. Sjoerd Sikkes Speerstra, te Lekkum; Wiebe Fokkes Klijnsma, te Oosterzee; Anne Jacobs Kooistra, te Marssum; Jorrit H. Dijkstra, te Poppingawier; Harmen Hotzes Hofstra, te Oldeboorn; Pieter Harings Hofstra, te Akkrum; Jozef Pieters Witteveen, te Akmarijp; Pier Lijcklama à Nijeholt, te Arum; Jacobus Ales Visser, te Witmarsum; Jan Hanzes Sijsling, te Tjerkwerd; Lambertus Hotzes Jorritsma, te Parrega; Pier IJnzes Boersma, te Workum; Jan Sijtzes Salverda, te Uitwellingerga; Anne Bouwes de Jong, aldaar; Sjoerd Hotzes Rusticus, te Nijland; Sieds Jentjes Siedsma, te Goenga; Wijbren Pieters Speerstra, aldaar, en Pieter Lieuwes Zondervan, te Offingawier;
3. gezond zijn verklaard de runderen van de veehouders: Jouke Popkes Deelsma, te Akkrum; Sijbe Durks van der Berg, te Cubaard; Neeldert Idzes Boersma, te Terzool; Sipke Gerbens Rijpma, te Rauwerd; Johannes Pieters Bleeker, te Tirns; Anne Jacobs Wijtsma, te Goënga; Pieter Melles Riemersma, Jan IJbes Hellinga, Klaas en Rinze Jans Krol, Sipke Sijbrens Algra, Jacob Popkes Vriezema en Hendrik Stelwagen, te Bergum; Hendrik Jans Krol, te Suameer; Hendrik Sikkes Tekstra, te Midlum, en Schelte Pieters Brouwers, te Cornjum.

Leeuwarden, den 29 September 1856.

De Gedeputeerde Staten voornoemd, VAN PANHUIJS, *Voorzitter*. A. VAN DER LAAN, *Griffier*.

MADRID, 25 September.

Bij koninklijk besluit van heden is de wet tot verkoop der geestelijke of kerkelijke goederen tot nader order geschorst. De verkoop van die goederen in de doode hand, welke geen kerkelijk eigendom zijn, zal intusschen mogen worden voortgezet. De schorsing van den verkoop der geestelijke goederen zal waarschijnlijk aan het openbaar crediet en de staats- en spoorwegwerken een doodelijken slag toebrengen. De Staat heeft namelijk aan verschillende crediet mobiliers tegemoetkomingen beloofd voor den aanleg der spoorwegen en daarvoor het geld bestemd dat men door de desamortisatiewet verkrijgen zou. Daar de kassen ledig zijn, zullen de beloofde gelden derhalve niet kunnen worden uitbetaald, en de spoorwegwerken moeten blijven liggen. Zonder van de toekomst te spreken, heeft dus deze maatregel reeds de ergste gevolgen voor het oogenblik.

Een ministerieël blad deelt mede, dat de verkoop der kerkelijke goederen niet geheel afgesteld is; het zou slechts eene tijdelijke tusschenpoos wezen in afwachting dat de spaansche Regering den tijd had zich met den H. Stoel te verstaan.

WEENEN, 26 September.

Naar men zegt, luiden de berigten van den baron Hübner uit Napels ten hoogste onbevredigend en verneemt men bovendien nog, dat de napelsche gezant alhier, Prins Petrulla naar Napels om zijn ontslag heeft verzocht. Ook van een anderen kant luiden de berigten uit Napels ongunstig. Te Rome werd de fransche divisie Rostolan als versterking der bezettingstroepen verwacht, en deze maatregel zou blijkbaar in verband staan met de demonstratie in de golf van Napels. Ook melden de dagbladen, dat Piemont deel zal nemen aan de maritime demonstratie tegen Napels.

PARIJS, 27 September.

Van verschillende kanten wordt herhaald, dat de bijeenkomst der tweede gevolmagtigden, door het parijsche congres benoemd, om de onafgedane zaken te regelen, binnen kort zal plaats hebben en dat het vraagstuk van Neuchatel en dat van Napels, in die vergadering behandeld zal worden. Wat eerstgenoemd vorstendom betreft, is sedert eenige dagen een gerucht in omloop, dat men, zonder er voorshands eenig gewigt aan te hechten, niet met stilzwijgen mag voorbijgaan, hoe vreemd het ook luidt. Men zegt namelijk, dat tusschen Frankrijk [illegible]

provincie. Overigens zal ook de kwestie van Bolgrad en het Slangen-eiland door deze conferentie geregeld worden.

— De naar Napels bestemde oorlogschepen wachten te Toulon orders af, om in zee te steken. Een eskader van acht oostenrijksche schepen was te Malta aangekomen.

LONDEN, 26 September.

Volgens de *Globe* is hier het berigt ontvangen, dat 27 soldaten en 4 onderofficieren van het italiaansche legioen bij hun terugkeer naar Oostenrijk, Toskane en Parma gevangen genomen en naar krijgsraden verwezen zijn. De engelsche gezanten aan de drie hoven hebben daartegen geprotesteerd en de in vrijheidstelling der betrokkenen verlangd.

— De *Times* bevat een hoofdartikel over de gewigtige aangelegenheid der slavernij die thans de gemoederen in Noord-Amerika zoozeer bezig houdt en in de laatste dagen tot zoovele bloedige tooneelen in Kansas heeft aanleiding gegeven. Het blad spoort het noordelijk gedeelte aan zich vooral niet door het zuiden, dat met alle kracht de uitbreiding der slavernij wil, te laten beheerschen. Het noorden moet voor zijne beginselen met de wapens strijden, indien het die beginselen niet zonder dezen strijd kan zien zegevieren, of liever, het moet òf de groote Unie beheerschen òf zich daarvan losscheuren. Er is, zoo als de stand der zaak thans is, volgens bovengenoemd blad, geen middenweg open.

Van den 27sten. De *Ericson*, van New-York aangekomen, heeft berigt uit Washington aangebragt, meldende, dat de Regering der Vereenigde Staten aan de Regering van Kansas heeft kennis gegeven, dat aan den generaal Smith genoegzame magt is verleend om de opstandelingen te onderwerpen. De justitie waakt voor de instandhouding der goede orde.

BERLIJN, 25 September.

De Koning heeft, naar men verzekert, een eigenhandig schrijven aan de Keizers van Oostenrijk en Frankrijk, alsmede aan de Koningin van Engeland gerigt, ten einde de bemiddeling dezer gekroonde hoofden tot eene vredelievende regeling der neufchatelsche zaak te verkrijgen. Van hunne bereidwilligheid hiertoe, is men overtuigd. De aan den Keizer der Franschen gerigte brief des Konings, heeft graaf Hatzfeld naar Biarritz overgebragt.

— De *Börsen-Zeitung* meldt, dat gisteren morgen alhier de tijding ontvangen is, dat de Koning der Beide Siciliën voor het laatst stellig verklaard heeft, aan de eischen der westersche mogendheden niet toe te geven.

— De *Neue Preuss. Zeitung* berigt, dat, volgens een brief uit Petersburg aan het dagblad *Czas*, eerlang de gregoriaansche tijdrekening (nieuwe stijl) in Rusland zal worden ingevoerd, daar zij in het gewone verkeer toch reeds bestendig in gebruik is.

Van den 27sten. De *Pr. Corresp.* deelt een schrijven uit Jassy mede, dd. 17 dezer, waaruit blijkt, dat de moeijelijkheden betreffende Bolgrad als vereffend kunnen beschouwd worden. Men was te Jassy vol hoop, dat Rusland zou eindigen met de plaats aan Moldavie af te staan.

KEULEN, 26 September.

De *Köln. Zeitung* deelt eene circulaire mede van de russische Regering, geteekend door vorst Gortschakoff den 2 September uit Moskou, aan de russische vertegenwoordigers in het buitenland, betreffende de buitenlandsche aangelegenheden.

De vorst doet daarbij opmerken, dat het tractaat van Parijs een einde heeft gemaakt aan een oorlog, van welken het menschelijk verstand de grenzen niet vermogt te bepalen, en bestemd is geweest om de internationale betrekkingen te herstellen. Hij wijst tevens op de aanleidende oorzaken, welke, ten minste in schijn, aanleiding tot dien oorlog hebben gegeven: de verdediging van de regten van den zwakkere tegen den sterkere.

De bewindsman neemt aan, dat men daarbij ter goeder trouw is te werk gegaan, en ook verder, dat al de partijen opregtelijk hebben verlangd den vrede op hechte grondslagen te herstellen, maar vraagt, of deze internationale betrekkingen niet op nieuw worden bedreigd door den toestand van Griekenland en van Napels?

De russische staats-kanselier wijst daarbij op de voortdurende bezetting van Griekenland door eene vreemde krijgsmagt; hij vindt daartoe geene voldoende redenen, en meent, dat Rusland in dat opzigt niet alleen staat.

Betreffende Napels vermeent hij, dat de Koning van dat rijk, door vreemde magt, in de uitoefening van zijne souvereine regten, en zonder zich aan het miskennen van eenig tractaat te hebben schuldig gemaakt, wordt gedrukt. Te dien aanzien luidt de circulaire verder als volgt: „Wij begrijpen, dat, ten gevolge van een vriendschappelijk vermoeden, een Bewind aan eenig ander Bewind welwillend een raad geeft, die zelfs het karakter eener vermaning kan bekomen, maar wij vermeenen, dat die raad zich daarbij, als de uiterste grens, moet bepalen. Het mag thans minder dan ooit worden vergeten, dat de Souvereinen onder elkander gelijk zijn; dat het niet de uitbreiding is van grondgebied, maar de heiligheid van eens ieders regt, 't welk de betrekkingen regelt. Van den Koning van Napels toegeeflijkheid te willen erlangen door bedreigende maatregelen, dat zoude eene poging zijn om zich, door middelen van geweld, van zijn gezag te willen meester maken, en zich in zijne plaats te stellen; dat zoude zijn het onverholen verkondigen van het regt van den sterkste."

De russische staatsman vertrouwt, dat het zoo verre niet zal komen, en dat vooral Staten zich daarvoor zullen wachten, die zich aan het hoofd der beschaving stellen, en bij welke de staatkundige vrijheid het meest is ontwikkeld. Hij vermeent in dat opzigt de nu onmiskenbare zienswijze van de russische Regering, nopens deze aangelegenheden, onbewimpeld te moeten blootleggen, als het beste middel om met al de Staten, welke bij de instandhouding van het openbare regt van Europa belang hebben, in goede verstandhouding te blijven. Hij erkent, dat de verbindtenissen, aan welke dit werelddeel gedurende 25 jaren den vrede verschuldigd is geweest, niet meer bestaan, en meent, dat Rusland thans volledige vrijheid van handelen heeft erlangd. Hij verklaart, dat Rusland zich in de eerste plaats op het welzijn zijner onderdanen zal toeleggen; dat Rusland niet morte maar overweegt, wat te doen: dat die Staat ditmaal had kunnen zwijgen, maar zulks niet overeenkomstig heeft geacht met zijne waardigheid, en dat de Keizer zich de aanwending zijner stoffelijke krachten voorbehoudt; dat de russische staatkunde wel is nationaal, maar niet zelfzuchtig, en dat derhalve daarbij niet kan worden toegegeven, dat de behartiging van eigene belangen, het dulden van het verkrachten van de regten van anderen zoude verontschuldigen.

's GRAVENHAGE, 26 September.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van den 24 September.

In deze zitting, waarin aan de orde waren de beraadslagingen over het ontwerp-adres van antwoord op de troonrede en wel over de algemeene strekking, heeft de minister van justitie, (gelijk wij reeds in ons vorig nommer hebben medegedeeld), zich bereid verklaard, om eenige inlichtingen te geven nopens de aftreding van het vorige en de optreding van het tegenwoordig kabinet en tevens nopens het politiek stelsel van het tegenwoordig ministerie.

Wat het eerste punt aangaat — zegt Z. Exc. — zou de Regering zich kunnen verschansen achter het koninklijk prerogatief, en alzoo zeggen, dat de Koning van zijn prerogatief gebruik gemaakt heeft. Maar de Regering is te zeer geneigd om in goede verstandhouding met de Kamer te leven, en zij weet ook, dat de Kamer het koninklijk prerogatief eerbiedigt, [illegible] zij niet [illegible] wil de gevraagde inlichting te geven. Bovendien, het [illegible] eerbiedigt [illegible] zeer het regt der Kamer, om, naar parlementaire [illegible] inlichtingen te vragen en te ontvangen". Op den voorgrond [illegible] „dat hij niet mededeelen kan wat vooraf mogt zijn voorgevallen, dat hij ook in vele bijzonderheden niet treden kan en dat de Kamer zijne bescheidenheid zal eerbiedigen. Zijne mededeelingen komen hierop neder. „De afgetreden minister van [illegible] sche zaken had reeds in het vorige jaar het [illegible]

te treden. Hij heeft dien wensch na de sluiting van den vrede bij herhaling kenbaar gemaakt. Dat verzoek werd in handen gesteld van den raad van ministers, die geadviseerd heeft om het gevraagde ontslag, dat op geheel personele redenen gegrond was, toe te staan. De raad van ministers heeft echter van die gelegenheid gebruik gemaakt om te kennen te geven, dat zoo Z. M. meende, dat daardoor de aftreding van het ministerie noodig mogt worden, de ministers hunne portefeuilles ter beschikking van den Koning stelden. In dien tijd ontstond de vraag, welke houding door de Regering zou worden aangenomen ten aanzien van het vraagstuk van het onderwijs, omdat Z. M levendig getroffen was over de bezwaren, die door velen tegen de voorgenome regeling van het onderwijs, waren ingebragt, en omdat Z. M. bij herhaling had te kennen gegeven, dat, al werd de aanhangige wet ook door de Kamers aangenomen, Z. M. zwarigheid zou moeten maken daaraan zijne koninklijke sanctie te geven. Z. M. heeft dan ook, in tegenwoordigheid van de ministers van binnenlandsche zaken en van justitie, den wensch geuit, dat een middel gezocht worde, om die gewigtige zaak in dier voege te regelen, dat niemands geweten worde gekwetst, zonder af te wijken van het beginsel der gemengde school, waaraan sedert 1806 de natie gehecht is. Op zaturdag 14 Junij jl. werd hij, minister, bij Z. M. ontboden en heeft HD. goedgevonden den bedoelden wensch te herhalen en dien duidelijk uit te drukken, en hem den last op te dragen een nieuw ministerie te vormen, dat gezind zou zijn aan 's Konings wensch tegemoet te komen, om de bestaande bezwaren van velen zoo veel mogelijk te bevredigen en naar middelen, daartoe strekkende, om te zien. Hij heeft gemeend zich aan het vertrouwen des Konings niet te mogen onttrekken en eene vereerende taak op zich te nemen, die ten oogmerk had aan Zr. Ms. innigen wensch te voldoen. Intusschen heeft het Z. M. behaagd op maandag 16 Junij jl. nog eene poging aan te wenden, om zonder een nieuw ministerie te vormen, zijn wensch bevredigd te zien. Uit die hoofde werd er een kabinetschrijven aan de ministers gerigt, waarbij hun gevraagd werd of zij nog geneigd waren aan Zr. Ms. wensch te voldoen Ten gevolge van een misverstand is dat schrijven niet tijdig genoeg in den ministerraad ontvangen. Inmiddels was zijn mandaat tot vorming van een nieuw ministerie ingetrokken. Er was evenwel dien dag een ministerraad gehouden en ofschoon de kabinetsbrief daarin niet ontvangen werd, bleek het echter officieus, dat de minister v. binnenl. zaken het onmogelijk achtte op zijn standpunt aan den wensch des Konings te voldoen. Dit werd des avonds aan Z. M. kenbaar gemaakt, die toen goedgevonden heeft, hem spr., den last tot het vormen van een nieuw ministerie terug te geven, welke taak hij toen hervat heeft. Het is dus door zijne tusschenkomst en aan de welwillendheid van zijne ambtgenooten te danken, dat het tegenwoordig ministerie is zamengesteld. Hij zal niet treden in eene ontwikkeling van de moeijelijkheden en de zorg, welke hij bij de vervulling van die taak heeft ondervonden. Zoo hij iemand iets kwaads wilde of had toe te wenschen, hij zou moeten verlangen, dat hem zoodanige last wierd opgedragen. Hij verheugt zich intusschen, dat hij zijne taak heeft kunnen volbrengen. In hoe verre hij er in geslaagd is een ministerie zamen te stellen, dat de goedkeuring en de ondersteuning van de Kamer zal mogen verwerven, zal eerst later kunnen blijken. Bij de gedane mededeelingen moet hij nog dit voegen, dat de vorige minister van justitie steeds verklaard heeft, dat hij ten aanzien van het vraagstuk nopens het onderwijs geheel deelde de meening van zijn ambtgenoot van binnenlandsche zaken en dat hij geheel de gedragslijn volgde, die nopens dat punt door zijn ambtgenoot was aangenomen. Ten opzigte van de redenen, die andere ministers bewogen hebben hun ontslag te nemen, acht hij zich niet geregtigd in ontwikkeling te treden, want dit zou aanleiding geven tot blootlegging van geheel personele consideratien, terwijl hij zich niet bevoegd acht in hunne geheimen te treden en ze openbaar te maken. Zie daar hetgeen hij zeggen kan nopens de aftreding van het vorige en de optreding van het tegenwoordig ministerie. De reden daarvan was geheel gelegen in de kwestie van het onderwijs en in den wensch des Konings, om alsnog te beproeven aan de gemoedsbezwaren van velen te gemoet te komen. De tegenwoordige raadslieden der kroon hebben zich bereid verklaard mede te werken te onderzoeken, of het mogelijk zijn zal den wensch des Konings te verwezenlijken, en die mogelijkheid was geacht aanwezig te zijn.

Wat nu aangaat de politieke rigting van het kabinet, er wordt geen geheel splinternieuwe politiek door hetzelve bedoeld. De gedachte des Koning was een denkbeeld van verzoening, om zoo mogelijk bestaande bezwaren op te heffen. De politiek van het kabinet moet dus geheel in verband beschouwd worden met dien wensch des Konings. Dit kabinet behoort, krachtens zijn oorsprong en wording, te volgen een lijn van verzoenende staatkunde; niet in den zin van transactie en accomodatie, maar in den geest van eene staatkunde, die bestaat in wonden te heelen, redenen van tweespalt op te heffen. Het wil dat doel bereiken door zich te stellen op den grond en op het terrein van de erkentenis van actuele waarheden. Het meent, dat er alleen overeenstemming kan bestaan door de feiten aan te nemen, zoo als die aanwezig zijn, den werkelijken toestand der feiten te beschouwen. Die politiek kan krachtig zijn door de erkenning van ware bestaande toestanden. Het kabinet verlangt dus niet te zijn exclusief, want juist dit zou in strijd zijn met het stelsel van verzoening. Het beoogt geen aansluiting aan politieke partijen, maar het wil zich zelf boven de partijen stellen. Het wenscht allen te doen zamen werken in het goede en ware, om alzoo het ware heil van het vaderland te bevorderen. Deze politiek kan dus niet zijn reactionnair; zij zou dan strijden met eigen beginselen, met eigen oorsprong, die gegrondvest is op de erkenning van de waarheden van de actualiteit der toestanden. Het kabinet kan niet meer terug wenschen wat actueel niet meer bestaat of bestaan kan. Hij heeft alzoo de rigting gekenmerkt, die het ministerie wenscht te volgen. In hoeverre het op de ondersteuning zal mogen rekenen, zal later moeten blijken. Hij weet het, woorden van menschen worden niet genoegzaam geacht om wantrouwen weg te nemen. Dit ministerie moet hij toch zeggen, is zoo ver verwijderd van de ontwerpen, die men veronderstelt, dat juist de groote gehechtheid aan onze grondwettige instellingen, juist de groote eerbied, dien het daarvoor heeft, het heeft doen onthouden om daarvan in openbare stukken te doen blijken. Als door mannen van eer de eed wordt afgelegd van de grondwet te zullen handhaven, dan mag men in Nederland aan dien eed geloof hechten, zonder dat het noodig zij, dien telkens in openbare stukken te herhalen. Hij verklaart, dat er bij dit kabinet geen gedachte bestaat om een haar breed van de grondwet af te wijken. Zal dit kabinet nu bij magte zijn, zijne taak te volbrengen, en in staat zijn den Koning en het Vaderland te dienen, dat zal in vele opzigten afhangen van de Kamer en van de medewerking en de ondersteuning, die het hier zal ondervinden. Dit meent hij er te moeten bijvoegen: het ministerie zal kracht toonen, krachtig werken, niet alleen eene kracht die uit zich zelve voortspruit, maar eene die op de hoogere kracht steunt".

Zitting van den 25 September

In de zitting van heden, die door 67 leden en al de ministers is bijgewoond, wenscht de minister van binnenlandsche zaken, vóór den aanvang der beraadslagingen over § 6 van het ontwerp-adres van antwoord op de troonrede, enkele woorden tot opheldering te zeggen. Z. Exc. geeft te kennen „dat in de troonrede volstrekt niet blijkt het voornemen der Regering, om de indiening van dat wets-ontwerp uit te stellen. Integendeel geeft hij de bepaalde toezegging, dat die indiening nog in deze zitting zal plaats hebben. De Regering is ten stelligste overtuigd van de noodzakelijkheid om aan het voorschrift der grondwet gevolg te geven, zoodat men vertrouwen mag, dat de regeling van het onderwijs eerlang tot uitvoering zal zijn gekomen. De Regering zal dan ook niets meer ter harte nemen dan dit onderwerp; overtuigd als zij is, dat deze belangrijke aangelegenheid, na eene zoo lange vertraging, geen verder uitstel gedoogt".

Daarna zijn de beraadslagingen voortgezet over de zesde paragraaph en de daarop door den heer Groen van Prinsterer voorgestelde wijziging, welke nog eene verandering heeft ondergaan. Nadat de heer Groen van Prinsterer zijn amendement had verdedigd, heeft de minister van justitie het woord gevoerd. ZExc. vraagt: „of het parlementair constitutioneel en raadzaam is, dat de Kamer verwijst naar een verslag dat geen votum der Kamer behelst. Hij maakt opmerkzaam, dat de kroon eene ontbinding der Kamer heeft willen voorkomen en de Kamer in de gelegenheid heeft willen stellen zich in edelmoedigen zin te verklaren, doch met dien verzoenenden geest harmonieert de § volstrekt niet; geen wonder dus dat de § de Regering hoogst onaangenaam is, waarop men het dan ook heeft toegelegd. Met het amendement van den heer Groen kan de Regering zich ook niet vereenigen, om dat het niet voldoet aan hetgeen zij zich nopens de regeling van het onderwijs voorstelt".

Daarna hebben achtervolgens het woord gevoerd de heeren: Bosscha, Godefroi, Schimmelpenninck van der Oije, van Nispen van Sevenaer, van Deinse, Wintgens en van Lijnden.

De beraadslagingen over de 6de paragraaph en de daarop voorgestelde wijzigingen zullen op morgen worden voortgezet.

Zitting van den 26 September.

In de zitting van heden, die door 66 leden en al de ministers werd bijgewoond, is ingekomen een wets-ontwerp betreffende de inwisseling der verjaarde muntbiljetten van 1845 en 1849.

De beraadslagingen over paragraaph 6 van het adres van antwoord op de troonrede zijn in deze zitting voortgezet.

In het begin heeft de heer Bosscha, lid der commissie van redactie, namens deze berigt, dat zij de derde en vierde zinsnede van deze paragraaph in dezer voege veranderd had: „Het gevoelen der Kamer over de hoofdbeginselen eener wettelijke regeling van dit gewigtig onderwerp is aan Uwer Majesteits Regering bekend. Het is gebleken bij de overweging van het vroeger wetsvoorstel, hetwelk door de sluiting der vorige zitting, met vele andere, onafgedaan is gebleven."

Nadat de heer Thorbecke het woord had gevoerd, zegt de minister van justitie „dat de woorden van welwillendheid des laatsten sprekers hem zeer aangenaam zijn geweest." Verder betuigt Z. Exc. „niet aan de mogelijkheid te twijfelen, dat met de zedelijke kracht en met de liefde om wat toe te geven de verzoening wel tot stand zal komen, ook tusschen de scherpste tegenstanders. Het vaste voornemen bestaat de wet op het onderwijs zoo spoedig mogelijk in te dienen en als men het ministerie den tijd laat, zal men zien, dat het niet tegen de gemengde school is. De Regering zou het echter niet aangenaam zijn, dat de Kamer te kennen gaf, dat haar gevoelen onherroepelijk is, en daarom keurt hij het amendement van den heer Wintgens goed, waar gezegd wordt, dat de Kamer op nieuw met naauwgezetheid de voorstellen zal onderzoeken. Met het amendement der commissie kan de Regering zich echter minder vereenigen."

Daarna heeft de heer Groen van Prinsterer de tegen zijne op gisteren gehouden rede gemaakte aanmerkingen wederlegd, en is door de heeren Godefroi, Wintgens, ter Bruggen Hugenholtz, Bosscha, van Hoëvell en Vegilin van Claerbergen aan dit ontwerp deelgenomen. De minister van justitie heeft daarna te kennen gegeven, dat vermits de Kamer alsnu zal verklaren, geenszins onherroepelijk bij haar denkbeeld te blijven, maar eene nieuwe verordening mogelijk te achten, de Regering zich niet meer tegen de onderwerpelijke § verklaart, maar zich daarbij zal nederleggen. In den loop der beraadslaging hebben de heeren Wintgens en Groen van Prinsterer hunne amendementen ingetrokken, waarop de gewijzigde paragraaph met 60 tegen 6 stemmen aangenomen werd.

De zevende paragraaph, werd zonder beraadslaging met 61 tegen 5 stemmen aangenomen.

Het ontwerp-adres werd daarop in zijn geheel aan eene stemming onderworpen en met 57 tegen 9 stemmen aangenomen. (Dit berigt vrijdag avond nog bij ons per *telegraaf* ontvangen, hebben wij toen slechts aan eenige weinige lezers kunnen mededeelen.)

Tegen hebben gestemd de heeren: Groen van Prinsterer, Kien, van Reede van Oudtshoorn, van Foreest, van Lynden, Mackay, Elout van Soeterwoude, de Brauw en Hoffman.

Het vastgestelde adres van antwoord zal aan Zijne Majesteit den Koning worden aangeboden door eene commissie, bestaande uit den voorzitter der Kamer, de leden der commissie van redactie, vermeerderd met de heeren Dommer van Poldersveldt, Wintgens en Meijlink.

Van den 27sten. De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben zich heden bezig gehouden met het onderzoek van verschillende aanhangige wets-ontwerpen.

— Bij de Regering bestaat het voornemen, eene herziening der kiesdistrikten in te dienen, waarbij het getal leden der Tweede Kamer op 71 wordt gebragt.

— In den *Echo Universel* leest men: „Men schrijft ons uit Londen, dat onze gevolmagtigde minister bij het Hof van Engeland uit 's Gravenhage last heeft ontvangen, om aldaar openingen te doen ter zake van een huwelijk tusschen den Prins van Oranje en eene der Prinsessen, dochter van Koningin Victoria. Men brengt met dit plan in verband den onlangs door den Kroonprins gedanen togt."

UTRECHT, 28 September.

Gisteren namiddag is de goederen-trein, die ten 3 ure van hier naar Arnhem was vertrokken en waarmede eenige weinige reizigers werden vervoerd, tegen de draaibrug aan de Jeremie, welke men bezig was te sluiten, aangeloopen, met het ongelukkige gevolg, dat de locomotief en de tender in het water zijn geraakt en dat de gezegde brug dermate is gehavend, dat zij gedurende eenigen tijd onbruikbaar zal zijn. De machinist en stoker, die zich op de locomotief bevonden, zijn mede in het water gevallen, doch dadelijk daaruit gered. Geen der reizigers of der bij den trein dienstdoende beambten, heeft eenig letsel bekomen. Wij vernemen tevens, dat de geregelde dienst op den spoorweg door dit ongeval geene stremming zal ondervinden.

— De hooggeleerde heer dr. H. C. Millies heeft het gewoon hoogleeraarsambt in de faculteit der bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan deze hoogeschool maandag jl. aanvaard met het houden eener redevoering: *de Litterarum Orientalium cum theologia Christiana necessitudine*, dat is: over het verband der oostersche letteren met de christelijke godgeleerdheid.

— De *Utrechtsche Courant* zegt, dat de buitengewone hoogleeraren aan de hoogeschool te Leijden, de heeren Simon Thomas, Halbertsma en Dozy, tot gewone hoogleeraren zullen worden bevorderd.

FRANEKER, 27 September.

Heden morgen te 2½ uur ontstond er binnen deze stad bij den timmerman Gosse van Hoorn een hevige brand, die, uithoofde van den aanzienlijken voorraad ligt ontvlambare stoffen en doordien de vlammen reeds dadelijk bij het ontdekken, het dak uitsloegen, ook voor de belendende gebouwen zeer gevaarlijk scheen. Op het luiden der klok, waren weldra twee brandspuiten op het terrein des gevaars aangebragt, waarmede het spoedig gelukte de brand in zijne felle woede te beteugelen, en heden morgen ten 7 ure geheel meester te worden, zonder dat de naastlegers eenige noemenswaardige schade leden.

LEEUWARDEN, 29 September.

Zaturdag middag had het zoontje van zekeren Rijnvaart, in de Torenstraat alhier woonachtig, het ongeluk op den kant van den Eewal loopende, van den steilen wal in het water te vallen. Een turfdrager (Lodema), toevallig het ongeluk ziende, riep om hulp, en gelukte het hem benevens den turfschipper Pitstra, die met een turfpraam in de nabijheid lag, het reeds zinkende jongetje te redden en aan zijne ouders terug te brengen.

— In den nacht van donderdag op vrijdag jl. zijn er door middel van uit- en inwendige braak, ten huize van D. D. Swart, landbouwer te Weidum, onderscheidene gouden en zilveren voorwerpen, kleederen enz. gestolen. Tot nog toe heeft men geen der daders kunnen opsporen.

— Eenige dagen geleden zijn nabij de stedelijke Begraafplaats door de politiebedienden Waringa en Vermeulen twee niet gunstig aangeschreven personen aangehouden, zijnde de gebroeders B., vroeger te Heerenveen, thans alhier woonachtig; de jongste van hen droeg een zak op den rug waarvan de inhoud bleek uit een koperen goteling te bestaan, aangaande welks herkomst zij genoemde beambten geene bevredigende ophelderingen konden geven. Naar het bureau van politie gebragt, meldt de *Prov. Fr. Ct.*, hebben zij daar dan ook al spoedig de bekentenis afgelegd het, niet ver van de stad, bij een landbouwer te hebben gestolen. Deze arrestatie is van te meer belang, daar van dat tijdstip af het afsnijden van paardenstaarten, een tak van industrie, die, in onze omstreken op vrij groote schaal werd uitgeoefend, heeft opgehouden, en men te minder vreemd aan het denkbeeld, is dat genoemde personen zich daaraan hebben schuldig gemaakt, daar één van hen vroeger om soortgelijke feit uit zijne dienst bij een kastelein is ontslagen.

— Bij de Zaturdag jl. plaats gehad hebbende herstemming voor een lid van den Raad in de gemeente Rauwerderhem hebben van de 176 kiesgeregtigden 151 aan de verkiezing deelgenomen, en is heden bij de opening der stembriefjes gebleken, dat er 84 stemmen waren uitgebragt op Tjalling Sikkes Bakker, te Deersum, terwijl Jetse Aukes van der Goot, te Rauwerd, er 67 verkreeg; zoodat eerstgenoemde door het stembureau tot lid van den Raad is geproclameerd.

— Van de Joure wordt ons berigt: De aangekondigde harddraverij op de Enkelde Regel alhier, heeft vrijdag jl. plaats gehad. Twaalf voorname harddravers waren in de baan en dongen naar den uitgeloofden prijs, die eindelijk eervol werd behaald door het zwart merriepaard van den heer Wouter van der Meulen, te Akkrum, bereden door den pikeur Watze Hijlkema aldaar.

— Aan de hoogeschool te Groningen, is woensdag jl. na afgelegd examen en het verdedigen van verloskundige stellingen tot doctor in de vroedkunde bevorderd, de heer L. A. A. Mees, med. en chir. doctor te Groningen.

Tot doctor in de wijsbegeerte en letteren, werd vrijdag jl. aan de hoogeschool te Leyden bevorderd, de heer S. H. Rinkes, geboren te Joure, na openbare verdediging eener Disputatio Philologica Inauguralis.

— Met den 1 October e. k. wordt het kantoor van den rijkstelegraaf te Wormerveer, voor de binnen- en buitenlandsche dienst, met beperkten diensttijd geopend. De kosten van een enkel berigt naar Leeuwarden en Harlingen is *f* 1.

— De *Staats-Courant* deelt het volgende voorloopig berigt mede wegens den oogst der veldgewassen in deze provincie, als een vervolg op het medegedeelde in ons nommer van 18 Julij jl. „Als algemeene opmerking dient, dat het vooruitzigt op een zeer gunstigen oogst niet in allen opzigte door de uitkomsten schijnt bewaarheid te zullen worden, daar het ongunstige en onbestendige weder het afsnijden der granen heeft belemmerd, terwijl van het afgesnedene op het veld liggende graan zeer vele korrels verloren zijn gegaan, en men slechts een gering gedeelte geheel droog in de schuren heeft kunnen brengen. De tarwe, rogge, haver, garst enz. zijn nog niet gedorscht; zij hebben veel stroo, naar men vermoedt. dat de korrel daaraan niet in alle opzigten zal beantwoorden en de oogst slechts matig zal zijn. De berigten uit de zandstreken luiden gunstiger dan van de kleistreken; men ziet dáár van de genoemde graansoorten eenen goeden oogst te gemoet. De veen- en zandboekweit zal waarschijnlijk iets minder zijn dan ten vorigen jare. Omtrent het koolzaad, hetwelk als goed geslaagd op de zandgronden wordt opgegeven, loopen de berigten nog al uiteen; in sommige kleistreken wordt het als geheel mislukt, op andere kleigronden als matig gelukt beschouwd. Het lijnzaad gaf matige uitkomsten. De aardappelen, voor zoover men op dit oogenblik kan oordeelen, daar de late soorten nog niet zijn gerooid, leveren op de zandgronden overvloedig op en zijn uitmuntend van hoedanigheid; op de klei schijnt deze vrucht minder goed gelukt, daar men zelfs uit sommige oorden meldt, dat 25 à 30 percent van de gerooide aardappelen door de ziekte zijn aangedaan. Door het onbestendige en regenachtige weder zijn de latere soorten overal minder goed geslaagd dan de vroegere."

Door Z. M. is goedgekeurd de beroeping uitgebragt door den kerkeraad der hervormde gemeente van Geervliet, op C. A. Dardenne Ankringa, predikant te Spijk.

BEROEPEN: Bij de hervormde gemeente te Nes en Wierum de weleerw. zeer gel. heer A. M. Bokma de Boer, predt. te Langweer en Teroele, en te Longerhouw en Schettens, de weleerw. zeer gel. heer F. A. van Loenen, predt. te Hoenderloo.

Ds. J. W. Felix, predt. te Heeg, heeft voor de beroeping naar Rinsumageest en Sijbrandahuis bedankt.

230ste STAATS-LOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

Eerste trekk. Nos. 15846 en 15350, ieder een prijs van *f* 1000. Tweede trekk. geen. Derde trekk. Nos 8715, 14193 en 15058, ieder een prijs van *f* 1000. Vierde trekk. Nos. 15973, 15080 en 3441, ieder een prijs van *f* 1000. No. 16817, een prijs van *f* 5000.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

NAPELS, 25 September.

De buitengewone oostenrijksche gezant, de heer von Hübner, is den 22 dezer weder van hier vertrokken naar Rome en verder naar Weenen. Z. M. de Koning is naar Gaëta vertrokken; de heer Martini alleen blijft hier.

MADRID, 27 September.

Een koninklijk prérogatief behelst voorstellen betrekkelijk de geestelijke waardigheden.

De verlichting van de hoofdstad, door middel van gaz, is aan het crediet-mobilier toegekend.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 29 September.

NEDERLAND W. Schuld	2½ pCt.	62¼	RUSLAND Obl. H. & C°	1798/1816	5 pCt.	102⅜
Dito Dito	3 „	74⅛	Dito „ Dito.	1828/1829	5 „	101⅞
Dito Dito	4 „	93⅞	Dito „ Dito		4½ „	93
Dito Amort. Sijnd.	3½ „	90¼	Dito „ Dito		4 „	84¾
Dito Hand.-Maats.	4½ „	131	Dito „ S. & C°.		4 „	84
SPANJE Obligatien	1¼ „	23⅛	OOSTENRIJK Metalliek		5 „	73 1/16
Dito Dito	3 „		Dito Nationale		5 „	75⅛
Dito Binnenl. 6/m.	3 „	37⅜	Dito bet. Amst.		5 „	83⅛
PORTUGAL Obligatien	3 „	44	Dito		2½ „	38 1/16

Nieuwe 5 pCt. Russen bij S. & Co. 5de serie 93, 6de serie 94¼.

De fondsen waren aanzienlijk hooger.

WEENEN, 29 September. Metalliek 5 pCt. 80. Dito Nationale 5 pCt. 81¾. — Wissel op Londen 10.10 — Zilver 6½.

LONDEN, 29 September. Consols 92¼. De stemming aan de Beurs was flaauw tengevolge lagere prijzen van het vaste land.

PARIJS, 29 September. Rente 3 pCt. 67.75.

LONDEN, 29 September. Granen waren bij eenigzins beteren handel onveranderd. De aanvoer aan de veemarkt bestond uit: 5980 Runderen, 243 Kalveren en 23,270 Schapen. De handel was zeer slecht.

AMSTERDAM, 29 September. Granen onveranderd vast. — Koolzaad op 9 vat in October 85½ p. v. Raapolie, vliegend *f* 50, op October *f* 49¼.

ROTTERDAM, 29 September. Bij een kleinen aanvoer van granen waren Tarwe en Kanariezaad *f* 7½ lager; Garst, Paardenboonen en Koolzaad *f* 5 hooger.

LEEUWARDEN, 26 September. Boter *f* 47. Aanv. 1309 ¼, 250 ⅛, 70 1/16 vat. Kaas „ 30 à *f* 35.50. Aanv. 10,655 Ned. pd.

GRONINGEN, 26 September. Oude Tarwe niets in omgegaan, nieuwe voor *f* 10.75 à *f* 12.50 verkocht, Rogge prijshoudend, Boekweit wel zoo aangenaam, Garst aan pelderijen door schaarschheid hooger verkocht, dikke en zwarte Haver in een doen, blanke Voerhaver *f* 6 lager verkocht, Boonen *f* 7.50 à *f* 8.50 naar deugd verkocht. — Koolzaad slap met geringen handel. — Gort iets hooger.

STAAT VAN DE MIDDELPRIJZEN DER GRANEN en andere Objecten, welke gedurende de 1ste helft van de maand September 1856, ter Markt der stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt.

Tarwe..	Witte ..	*f* 15.00	de mudde.	Boter		*f* 1.16¼	het pond
	Roode..	„ 0.00	„ „	Vleesch .	Koe......	„ 0.48	„ „
Rogge		„ 9.25	„ „		Kalfs.....	„ 0.00	„ „
Gerst ...	Vroege.	„ 6.30	„ „		Schapen ..	„ 0.42	„ „
	Late ...	„ 0.00	„ „	Varkens. vleesch ..	Versch ...	„ 0.62	„ „
Boekweit		„ 9.80	„ „		Gerookt ..	„ 0.92	„ „
Haver		„ 4.67½	„ „	Aardappelen....	Vroege ...	„ 2.15	de Mudde.
Witte Boonen		„ 0.00	„ „		Late	„ 0.00	„ „
Erwten..	Witte ..	„ 0.00	„ „	Zaad....	Kool.....	„ 14.50	„ „
	Groene .	„ 9.75	„ „		Raap.....	„ 0.00	„ „
	Graauwe	„ 0.00	„ „		Lijn......	„ 10.00	„ „

Accordeert met het Register der Middelprijzen.

Leeuwarden, den 16 September 1856.

De Burgemeester,
J. H. BEUCKER ANDREÆ.

HERHALING-SCHOLEN.

Jongelingen en **Mannen** — ook min-geoefenden — die van het Onderwijs in Lezen, Schrijven en Rekenen op de HERHALING-SCHOLEN van het Departement Leeuwarden der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, gedurende den aanstaanden Winter, wenschen gebruik te maken, kunnen zich daartoe aanmelden aan het Departements-gebouw, op Woensdag den 1 October 1856, 's middags van 12 tot 1½ uur.

Meisjes en **Vrouwen** kunnen zich tenzelfden einde vervoegen ten huize van den Onderwijzer K. MOEZELAAR, in de Heerestraat, op Dingsdag den 30 September, 's voormiddags van 9 tot 12 uur.

Namens de Commissie van Toezigt,
R. D. SMEDING.

ZONDAGS-SCHOLEN.

Jongelingen en **Meisjes**, welke de scholen verlaten hebben, en van de ZONDAG-AVONDSCHOLEN wenschen gebruik te maken, kunnen zich daartoe aanmelden aan het lokaal der Plaatselijke School-Commissie, in de Speelmanstraat, op [illegible] den 5 October e. k., de Jongelingen des middags te 12, de Meisjes 's namiddags te 1 uur.

*** Getrouwd [illegible] J. H. S. ALGERSMA, en [illegible]

*** Getrouwd te Metslawier, den 25 September 1856:
POPE R. KLEITERP, te *Kl. Anjum* bij *Berlikum*, met
TETJE W. HEERMA, van *Nijkerk* (Oostdongeradeel).
Eenige kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

*** Getrouwd, 27 September 1856:
A. VAN DER SCHUIJT Jur., van *den Bosch*, met
M. L. TROMP, van *Woudsend.*

*** Heden verloste voorspoedig van eene DOCHTER A. TEN BRINK, Echtgenoote van
Sneek, 20 September 1856. J. L. BAKKER.

*** Heden beviel door Gods goedheid voorspoedig van een welgeschapen ZOON T. P. BIJLSMA, geliefde Echtgenoote van
Burgwerd, 21 September 1856. A. S. AUKEMA.

HINDELOOPEN, den 22 September 1856. Bevallen van eene DOCHTER D. GERLSMA, Echtgenoot van A. A. KAT.

*** Bevallen van eenen ZOON ATJE FOLKERDINA GORTER, geliefde Echtgenoote van
Leeuwarden, 23 September 1856. K. WIJBRANDI Jz.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER mijne geliefde Echtgenoot J. M. MEESTERS.
Steenwijk, 24 September 1856. T. A. MEESTERS.

*** Bevallen, zeer voorspoedig, van eene welgeschapene DOCHTER TRIJNTJE HETTES FLEDDERUS, geliefde Echtgenoote van
Nijehaske, 26 September 1856. E. W. DE BOER.

*** Bevallen van eenen welgeschapen ZOON M. K. BOSMA, geliefde Echtgenoote van
Joure, 26 September 1856. I. G. CATH.

*** Heden beviel van eene DOCHTER G. J. DE VRIES, geliefde Echtgenoot van
Beetsterzwaag, den 26 September 1856. J. T. DE HAAN.

HARLINGEN, 28 September 1856. Heden beviel voorspoedig van een welgeschapen ZOON E. DE JONG, geliefde Echtgenoot van
T. BEIDSCHAT, *Loge menthouder.*

BOZUM, den 28 September 1856. Mijne Echtgenoote A. H. VAN DER LEEN beviel heden zeer voorspoedig van eenen ZOON. J. ANEMA.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, zeer onverwacht, in den gezegenden ouderdom van vier en tachtig jaren en ruim vijf maanden, onze waarde Vader en Behuwdvader, AUKE IJEMES STELLINGWERF. I. A. STELLINGWERF,
Wijckel, den 20 September 1856. *uit aller naam.*

*** Heden nacht, omstreeks half twee ure, behaagde het den algoeden God van mij weg te nemen, mijn beminde oudste Zoon THEODORUS JORRITSMA, in den bloeijenden leeftijd van ruim 17 jaren.

Zwaar treft mij en mijne Kinderen en Behuwdkinderen deze slag; doch eerbiedig berustende in den wil des Heeren, zwijge ik Gode eerbiedig stil.

Parrega, den 21 September 1856.
A. IJKEMA,
Wed. H. J. JORRITSMA.

Familie en Bekenden gelieven deze algemeene als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

*** Heden overleed ons geliefd Zoontje JOHANNES MARTINUS, in den ouderdom van slechts zeven weken.

Oosterend, den 22 September 1856.
L. DE VRIES Pz.
M. DE VRIES — WIEBES.

Eenige kennisgeving.

DRAGTEN, 24 September 1856. Heden overleed na eene langdurige ongesteldheid, in den ouderdom van bijna vijf en vijftig jaren, mijn dierbare Echtgenoot SJOERD W. BRANDSMA, Landbouwer alhier, na eene genoegelijke echtvereeniging van bijna twee en dertig jaren. Zij die den overledene gekend hebben zullen beseffen, wat ik, mijne Kinderen en Behuwdkinderen in hem verliezen.
GEESKE BOLTJES,
Wed. S. W. BRANDSMA.

*** Mijne geliefde Gade MARIA JOHANNA KUIPERS, met wie ik 37 jaren in den genoegelijksten echt leven mogt, ontsliep heden morgen na eene korte ongesteldheid, zacht en kalm, in den ouderdom van 61 jaren, tot bittere droefheid van mij en onze Kinderen.
Dragten, den 26 September 1856. J. G. VAN BLOM.

*** Na een geduldig lijden overleed heden, na voorzien te zijn met de H. Sacramenten der Stervenden, onze waarde Echtgenoot en Vader, de Koopman WILLEM LUNTER, in den ouderdom van zes en zeventig jaren. Die de overledene gekend hebben zullen beseffen wat wij in hem verliezen.

Franeker, den 26 September 1856.
ANNA ENGBERS, Wed. W. LUNTER,
J. B. LUNTER, *R. C. Pastoor*,
namens verdere Broeders en Zusters.

*** Heden overleed tot mijne diepe droefheid, na eene langdurige ziekte, mijne geliefde Echtgenoot HENDRIK SCHUURINK, in den ouderdom van 57 jaren, mij nalatende vier nog onverzorgde Kinderen. Was hij voor zijn huisgezin, gedurende de vijftien jaren onzer echtvereeniging, steeds de zorgdragende Man en Vader, ook zijne Meesters, voor wie hij ruim dertig jaren met den meesten ijver en getrouwheid in dezelfde Fabriek werkzaam was, geven daarvan gaarne deze goede getuigenis. O. JARDINGA,
Sneek, 27 September 1856. Wed. H. SCHUURINK.

*** Heden morgen ten vijf ure, overleed zacht en kalm, mijn Echtgenoot JOHs. RIENKS VAN DER LEIJ, in den ouderdom van ruim 56 jaren.

L. Vrouwen-Parochie, den 28 September 1856.
MARIA LOUIZA JOHA,
Wed. JOHs. R. v. D. LEIJ.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken stand te *Leeuwarden* zijn van den 23 tot en met den 29 September 1856 aangegeven: 20 Geboren. 10 Overleden. Gehuwd 1 paar.

VERBETERING. — In de advertentie, boelgoed van Manufacturen, Galanterien enz., voorkomende in het eerste Bijvoegsel van ons vorig nommer, te houden door den Deurwaarder J. J. KIJL, te Bolsward, staat: ten verzoeke van Mr. S. A. Verweij, Procureur te Sneek, in qualiteit als Curator in het faillissement van Simon Meijer, Koopman, *moet zijn*: van *SIMON MEIJER KOOPMAN.*

DE BURGEMEESTER DER GEMEENTE HARLINGEN getuigt volgaarne, dat de Heer JANMART, **Kon. Machinist Rookverdrijver**, Prinsenstraat te Amsterdam, door eene allezins doelmatige behandeling eene der Schoorsteenen van het Stadhuis, welke zeer sterk rookte, volkomen van dat gebrek heeft bevrijd, en aarzelt daarom niet om dien Heer in zijne voornoemde betrekking aan te bevelen.

Harlingen, 1856.
De Burgemeester voornoemd,
P. ADAMA ZIJLSTRA.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER GEMEENTE STAVOREN convoceren de stemgeregtigde Floreenpligtigen dier Gemeente, op Zaturdag den 18 October 1856, des voormiddags ten elf ure, op het Raadhuis aldaar, tot het stemmen van een VOLMAGT bij de Contributie Hemelumer Oldephaert c. a. Zeedijken, ter voorziening in de gewone aftreding op den 1 Januarij 1857.

Stavoren, den 29 September 1856.
Burgemeester en Wethouders voornoemd,
S. G. SIEDZESZ.
De Secretaris, R. ATTAMA.

GELDLEENING VAN *f* 10,000, TEGEN 4½ %.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WONSERADEEL wenschen aan te gaan eene GELDLEENING ten behoeve derzelve Gemeente, groot *f* 10,000, tegen 4½ %, bij aandeelen van *f* 500.

De inschrijving voor deze Leening staat open ten Gemeentehuize van Wonseradeel te Bolsward, op den 6, 7, 8 en 9 October, telkens des morgens van 9 tot 10 uren; — zullende de storting moeten plaats hebben in een termijn op den 1 November 1856.

Bolsward, den 27 September 1856.
Burgemeester en Wethouders voornoemd,
T. MULIER.
De Secretaris, J. BINKES.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN BAARDERADEEL roepen, ten verzoeke van Heeren Kerkvoogden op, de Hervormde Floreenpligtigen van onderstaande dorpen, om te verschijnen in hunne respectieve dorps-Kerken, als, die van:

Baard, op Dingsdag den 30 September 1856, 's voormiddags 11 uur;
Britswerd, op Woensdag den 1 October e. k., 's voormiddags 10 uur;
Wieuwerd, op denzelfden dag, 's namiddags 1 uur;
Huins, op Donderdag den 2 October e. k., 's voormiddags 10 uur;
Lijons, op denzelfden dag, 's middags 12 uur;
Weidum, op Zaturdag den 4 October e. k., 's voormiddags 11 uur;
Hijlaard, op Dingsdag den 7 October e. k., 's voormiddags 10 uur;
Oosterwierum, op Donderdag den 9 October e. k., 's voormiddags 11 uur;
Jellum, op Maandag den 13 October e. k., 's voormiddags 10 uur;
Beers, op denzelfden dag, 's middags 12 uur;
Bozum, op Woensdag den 15 October e. k., 's voormiddags 11 uur;
Mantgum en *Schillaard*, op Zaturdag den 18 October e. k., 's voormidd. 11 uur;
Winsum, op Maandag den 20 October e. k., 's voormiddags 11 uur;
Oosterlittens, op Woensdag den 22 October e. k., 's voormiddags 11 uur;

Ten einde: 1°. Behalve die van *Hijlaard*, de Kerke-Rekening over 1855 op te nemen en na welbevinding te sluiten; 2°. de Begrootingen voor de dienst van 1857 vast te stellen; 3°. te *Baard*, om te raadplegen en des noodig te besluiten op een voorstel van Kerkvoogden tot scheiding der Kerk- en Armvoogdij-Administratie aldaar en tot het verleenen van eene toelage op het traktement van den Onderwijzer; 4°. te *Britswerd*, op te nemen de Rekening van Commissarissen voor de inpoldering van de Britswerder Meer, en des goedvindende magtiging te verleenen tot de uitdeeling van het aandeel toebehoorende aan Sint Alles Dijkstra c. s., in de Pastorie-Zathe; 5°. te *Wieuwerd*, te besluiten over een voorstel tot ruiling van een stukje Land met de Erven van A. T. Bergsma; 6°. te *Huins*, om te verleenen eene toelage op het traktement van den Predikant en van den Onderwijzer; 7°. te *Lijons*, idem eene toelage op het traktement van den Predikant en van den kerkelijken Voorzanger; 8°. te *Jellum*, om te raadplegen en des goedvindende te besluiten op een voorstel van Kerkvoogden, om de met Jurjen D. Kingma aangegane verhuring van de Kerkeplaats te continueren met deszelfs Weduwe; 9°. te *Beers*, te benoemen eenen Kerkvoogd voor den overledene, H. de Jong; 10°. te *Winsum*, om te beraadslagen tot de vernieuwing van eene Pastorie-Huizinge in het jaar 1857, en des goedvindende daarop te besluiten; 11°. *Mantgum c. a.*, om te besluiten op een voorstel tot afkoop van één of meer Grondpachten, en tot overdragt aan het Gemeente-Bestuur van een hoekje Grond voor den Kunstweg, en eindelijk 12°. alle die punten te behandelen welke alsdan meer e tafel worden gebragt.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
Weidum, E. D. v. BEIJMA, *Burgr.*
den 18 September 1856. J. VAN LOON Jz, *Secretaris.*

De Notaris G. S. ZIJLSTRA, te Heeg, zal, krachtens geregtelijke autorisatie, op Donderdag den 2 October 1856, des avonds 6 uur, ten huize van J. F. Bergsma, Kastelein te Heeg, publiek, bij de provisionele toewijzing, tegen genot van strijk- en verhooggelden, presenteren te verkoopen:

Eene HUIZINGE, bevattende zes Woningen, met eene SCHUUR, **Erve** en **Bleekveld c. a.**, staande en gelegen in de Buren te Heeg, bij de Weduwe Klaas Sijmens van der Wal en anderen in gebruik; en zulks in 7 perceelen, met regt van cummulatie; den 12 Mei 1857 te aanvaarden.

MR. G. SCHOT, Notaris te Franeker, zal, op Zaturdag den 4 October 1856, des namiddags om 3 uur, ten huize van W. F. de Boer, te Dronrijp, provisioneel verkoopen:

Eene hechte HUIZING, **Tuin en Erve**, staande en gelegen in de Buurt te Welsrijp, voorzien van Regenbak, Put met Pomp en verdere gerijfelijkheden, bij Johannes Feddes Tolsma en de Weduwe Jan Sikkes Sikkema in gebruik; 12 Mei 1857 te aanvaarden, en zulks in twee perceelen, bij Billetten omschreven.

HUIZINGE EN BAKKERIJ TE BENEDENKNIJPE.

De Notaris A. BINNERTS, te Heerenveen, zal, op Zaturdag den 4 October 1856, 's avonds 6 uur, ten huize van den Kastelein J. A. Veenbaas, te Benedenknijpe, bij voorloopige toewijzing presenteren te verkoopen:

1. Eene nette welgebouwde HUIZINGE, no. 197, met **Boomgaard** en **Tuin**, staande en liggende naast de Kerk der Hervormden te Benedenknijpe, sectie A, no. 546, groot 0-03-60, thans door K. J. Sjollema bewoond.
2. Eene HUIZINGE en BAKKERIJ, met **Schuur** en afzonderlijk **Hok**, met **Stede**, **Grond**, **Erf** en **Bleekveld**, staande en liggende aan den Straatweg te Benedenknijpe, sectie A, nos. 1283 en 1284, groot 0-06-50, thans door J. G. van Terwisga bewoond.

   Op den 12 Mei 1857 te aanvaarden.

   En ten verzoeke van den Heer J. T. BUITENGA qq.:
3. Eene deftige BURGER-HUIZINGE, met **Erf en Tuin**, te Bovenknijpe, eigen aan den Heer R. Wigersma.

Boelgoed van Scheepstimmerhout.

De Notaris A. BINNERTS, zal, op Donderdag den 9 October 1856, 's voormiddags 10 uur, ten huize van de Wed. F. J. Prins, aan de Welle onder *Nijehaske*, op 6 maanden crediet, presenteren te verkoopen:

Onderscheidene soorten van SCHEEPSTIMMERHOUT, bestaande in: 3 duims, 2½ duims en 2 duims Eiken Planken, eenige Vuren Planken, Eiken Schrooten en Kromhout, Bokvaartuigen, 1 nieuwe snelzeilende Boot met Zeil en 2 Fokken, 1 Kraanbok, Punter, Vischwant, waaronder Aalfuiken, Bleinetten enz., groote Ladder, Evenaar met Schaal en Gewigt, Mast met Gewigt, 3 Kruiwagens, 2 IJssleden, Pokhouten Schijven, 1 Draaibank, Ganzeroer, Schietgeweren en eenige **Meubelen en Huisgeraden.**

VOORTS OP AFBRAAK; Een HOK en een JAGTHOK.

De Notaris BEEKHUIS, te Buitenpost, zal, op Zaturdag den 4 October 1856, 's avonds 6 uur, ten huize van W. E. v. d. Meulen, Kastelein te Optwijzel, finaal presenteren te verkoopen:

Eene HUIZING, met **Erf** en **Tuin**, in het Gebuurte te Optwijzel, ten Zuiden van- en aan den Straatweg, sectie C, no. 350, groot 4 roede 50 el; waarop geboden is *f* 954; gedeeltelijk direct en 12 Mei 1857 te aanvaarden.

De Notaris M. GOSLINGS, te Harlingen, zal, ten verzoeke van Mr. A. G. VAN VELSEN WIERSMA, Advocaat aldaar, en op bekomen regterlijke magtiging, op Maandag den 6 October 1856, en Woensdag den 15 October 1856, telkens des namiddags ten 2 ure, provisioneel, te Franeker, ten huize van Hoga, in de Korenbeurs, en finaal, te Harlingen, ten huize van Tj. de Boer, in het Hof van Holland, tegen strijk- en verhooggelden, verkoopen:

Eene vruchtbare **ZATHE** en **LANDEN**, met hechte HUIZINGE en SCHUUR, gekwoteerd U. B. no. 43, **Lijtshuis**, **Tuin**, **Watermolen** en verdere annexen, staande en gelegen op Kie onder Franeker, bekend bij het Kadaster gemeente Franeker, plaatselijke benaming Kie, in sectie D, nos. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 39, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 en 64, zamen voor eene inhoudsgrootte van 34 bunder 62 roede en 60 el Bouw- en Greidlanden, hebbende een belastbaar inkomen van *f* 656.18, wegens ongebouwde, en *f* 36, wegens gebouwde Eigendommen, in huur bij de Wed. Sake Floris Tiemersma tot St. Petri 1857, en zulks in vier perceelen met regt van zamenvoeging, — breeder omschreven bij de gedrukte Verkoopboekjes, die te bekomen zijn ten Kantore van voornoemden Notaris, alwaar ook de Voorwaarden zijn te vernemen.

VERKOOPING VAN MEST.

De Notaris W. A. EVERTSZ, te Oldeboorn, zal, op Dingsdag den 7 October 1856, ten 11 ure voormiddag, bij de Boeren-Huizinge in gebruik bij J. S. Hoekstra, op Lekkerterp onder Oldeboorn, op crediet tegen voldoende borgstelling, verkoopen: Eene aldaar zittende beste MESTHOOP, van ongeveer 40 *schar*, in 4 perceelen, met regt van zamenvoeging; geschikt om te water vervoerd te worden.

BOELGOED in de Bank van Leening te SNEEK, op Donderdag den 16 October 1856, der **PANDEN** welke ingebragt zijn in de zes eerste maanden van het jaar 1855.

Bij geslotene briefjes te huur,

voor vijf jaren, van Petri en Mei 1857 tot 1862: Eene **ZATHE** en **LANDEN**, te Oosterwierum, thans bij J. M. Vos in huur, groot naar naam en faam 28 b. 84 r. 87 el (78¼ pondm.), waarvan 73 roede (2 pondm.) Bouwland en al het overige Greidland is. Conditien bij J. G. PATER, in de Groote Kerkstraat te Leeuwarden, waar de briefjes vóór of op den 3 October franco moeten worden ingeleverd

Men vraagt met Mei 1857 **TE HUUR**, voor eene kleine Huishouding, op eenen goeden stand te Leeuwarden: Eene HEEREN-HUIZINGE of BOVENWONING met 5 of 6 Kamers, enz. Adres bij C. EILERS, in het Schouwburglocaal te Leeuwarden.

Nieuwe **zeer naauwkeurige, gevoelige en deugdzame IJzeren en Koperen BALANSEN** worden voortdurend vervaardigd, en op bestelling **beste nieuwe BASCULES** afgeleverd; alsook alle soorten van oude Balansen en Bascules hersteld en verbeterd: TE SNEEK OP DEN OOSTERDIJK bij den Arrondissements-IJker K. J. KROL

Verder zijn alle soorten der door denzelven gemaakte koperen Balansen tevens in voorraad, en te bekomen bij de Heeren: J. V. D. WIELEN, *te LEEUWARDEN;* J. JELLEMA Dz., *te FRANEKER*, en B. SIEVERS, *te HEERENVEEN.*

ATTENTIE.

Mijne **Fabrijk** en **Magazijn van RIJTUIGEN, TUIGEN ENZ.** alhier geopend hebbende, zij deze ter minzame aanbeveling.

Groningen, 15 September 1856. G. SOEDERS,
Koninklijk Rijtuig-Fabrikant.

De Apotheker J. C. H. VAN HARINXMA, op de Nieuweburen te Leeuwarden, aangemoedigd door het gunstig onthaal dat zijne

DAMES LEVERTRAAN

te beurt valt, berigt door dezen, dat dezelve, op raad van een geneesheer, in kleur en smaak nog is veraangenaamd, zonder de geneeskrachtige eigenschappen der Traan in het geringste te benadeelen, en dat hij die, ofschoon ze duurder door de zamenstelling wordt, steeds voor den zelfden prijs van *f* 1 de halve flesch aflevert. Met hetzelfde gevolg debiteert hij de

ECHTE REVALENTA ARABICA,

in bussen van *f* 1 en van *f* 2. De deugden die dit middel bezit, alsmede de kwalen waarvoor het dienstig is, zijn in het berigt vermeld, en worden nu en dan door de dagbladen opgesomd. — Voorts de

WONDERSNUIF van Dr. BROUILLARD:

voor 60 Cents het verzegeld doosje, zijnde eene bij uitstek krachtige Snuif, die het hoofd van vele taaije stoffen ontlast, deszelfs zenuwen versterkt, de oogen verklaart, en in suizingen en doofheid uitmuntende diensten doet.

Uit dankbaarheid zenden wij u het volgende Attest:

Mijne vrouw werd zes jaren geleden door rheumatiek aangetast, en door Aderlaten en Spaansche Vliegen zoo afgemarteld, dat men niets anders voorzag dan de dood; door Gods zegen herstelde zij wel, maar was toch nooit zonder pijn, die al erger en erger en eindelijk even hevig als vroeger werd; toen bediende zij zich van een **GOLDBERGERSCHEN KETTING**, die haar binnen acht dagen geheel genas.

Rotterdam, (Get.) G. H. MANDERS en ECHTGENOOT,
25 Augustus 1856. Klaversteeg, no. 70.

Alle rheumatische ziekten, verlammingen, gewrichts-pijn, hoofdpijn, oorpijn, kiespijn, maagkramp, krampkolijk, kramp in de borst en in de kuiten, knubbeljicht, verstijving in de leden, aangezigtspijn, zenuwziekten, worden zeker en spoedig door **GOLDBERGER'S KETTINGEN** genezen.

Zij kosten *f* 1.80, *f* 2.70, *f* 3 60, *f* 5.40. **OORMAGNETEN** *f* 1.80 het paar.

Amsterdam, Verkoophuis; Assen, H. P. A. v. Gorkum; Bolsward, S. S. Oosterbaan en S. R. Dijkstra; Dokkum, A. Schaafsma; Franeker, Wed. K. Krager; Gorredijk, S. G. Zwart; Heerenveen, G. Overdiep; Harlingen, P. L. Mirande Pz.; Kollum, C. Nihot; Leeuwarden, J. H. van Haagen en A. van Wamel; Sneek, P. T. Potma, en in de bekende Dépôts in de andere steden.

CIBARIA SALUBERRIMA,

in plaats van REVALENTA ARABICA.

Het Amsterdamsche Verkoophuis, dat op alle mogelijke wijzen, de Revalenta zoekt aan den man te brengen, heeft weer eene onwaarheid gemeld, waarvan het zich zeker gouden bergen belooft. Volgens zijn berigt *(Amsterd. Courant)* moet het Revalenta busje van 87½ Cts. ½ Eng. pond inhouden, volgens hem, „circa 2½ Ned. oncen." (Het Eng. pond is gelijk aan 37½ Ned. looden.) Zoodat kleine busjes al ½ Eng. pond inhoudt, dat eene onwaarheid is, hoe kan dat dan 2½ Ned. ons uitmaken? Zijn eigen berigt „kleine minder voordeelige busjes" enz bewijzen ten vollen zijn karakter; want zoo ½ Eng. pond 87½ Cts. kost en minder voordeelig is, hoe schadelijk is dan niet een geheel Eng. pond voor *f* 2, zegge *twee Gulden*. — Maar wie wil niet gaarne die schade lijden ten voordeele van het Verkoophuis!

De **CIBARIA**, die het beste voedsel is voor jonge Kinderen en zwakke of verzwakte gestellen, heeft eene Dame van Haemorrhoides (aanbeijen) genezen, voorwaar geen bagatel! — Smakelijker dan du Barrij's Revalenta, werkt zij spoediger, bij haren lageren prijs (voor 45 Cts. ontvangt men evenveel **Cibaria** als bij de Revalenta 87½ Cts. kost). — Zij wordt afgeleverd in blikken Bussen inhoudende 12½, 25 en 50 Ned. looden voor 45 Cts., 80 Cts. en *f* 1.50; de prima voor 75 Cts., *f* 1.40, *f* 2.50 te Harlingen, bij den Heer H. de Windt; Leeuwarden, J. van IJssel; Sneek, A. Cuipers; verder in de bekende Dépôts en te 's Gravenhage aan het Magazijn bij den Fabriekant J. A. van Wijk.

Hengstebier te Witmarsum,

hetwelk zal worden gehouden op Zaturdag den 4 October 1856, des namiddags 3 uur, ten huize van J. A. VELLENGA, aldaar.

Tevens zal worden gevaceerd tot de ontvangst der verschuldigde Dekgelden over 't jaar 1856 en 1855. Bij nalatigheid der betaling zal ieder zich zelven de Kosten hebben te wijten.

STOOMVAART

VAN

HARLINGEN op HULL.

Het Nederlandsch IJzeren STOOMSCHIP *MINISTER THORBECKE*, Kapt. NEPPERUS, vertrekt van **HARLINGEN** naar **HULL** op aanstaanden **Zaturdag** den 4 Oct. Adres voor Passagiers, Goederen en Vee bij I. & S. WIARDA.
Harlingen, den 29 September 1856.

DIENSTWIJZIGING

der FRIESCHE- en OVERIJSSELSCHE

STOOMBOOT-REEDERIJ.

WINTERDIENST, aanvangende **den 8 October 1856.**

Van HARLINGEN naar KAMPEN, *Zondagsmorgens* 8 uur.
„ KAMPEN „ HARLINGEN, *Dingsdagsmorgens* 7 uur.
„ HARLINGEN „ ZWOLLE, *Donderdagsmorgens* 8 uur.
„ ZWOLLE „ HARLINGEN, *Zaturdagsmorgens* 7 uur.

Op zeer voordeelige voorwaarden wordt gevraagd, iemand die eene MARMER-ZAAK, waar het maken van **Schoorsteenmantels** in alle genres hoofdzaak is, kan dirégeren, en tevens alle werkzaamheden hieraan verbonden, kan uitvoeren. Gegadigden worden verzocht zich met *franco brieven* onder de lett. H. K. te adresseren aan den Boekverkooper C. P. MEIJER, te Groningen.

Een KAGCHELMAKERSKNECHT, tevens niet onervaren in het **Bankwerk**, kan tegen goed loon dadelijk geplaatst worden bij KONING, Mr. Smid en Kagchelmaker, op de Wæze te Leeuwarden.

Twee SMIDSKNECHTEN, waarvan een zijn werk geheel en een hetzelve ten deele verstaat, kunnen dadelijk werk bekomen bij B. WIJTSMA, te Franeker. Brieven franco.

Een KLEERMAKERSKNECHT kan dadelijk vast werk bekomen bij B. P. OUDKERK, te Lemmer.

Eene JUFVROUW, van de Protestantsche Godsdienst, oud 32 jaren, sedert vele jaren werkzaam in het vak van **Hoeden en Modes**, doch thans buiten betrekking, zag zich gaarne weder in dergelijke betrekking geplaatst.

Reflecterenden adresseren zich met **franco** brieven onder letter F. bij W. EEKHOFF, Boekhandelaar te *Leeuwarden.*

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ VAN DE WED. KOUMANS SMEDING.